

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Függelék I.

Budapest, 2005. május 31.

**AZ ÜGYÉSZEK ETIKAI ÉS MAGATARTÁSI SZABÁLYAINAK
EURÓPAI IRÁNYELVEI**

"BUDAPESTI IRÁNYELVEK"

Bevezetés

1. Az ügyészek kulcsszerepet játszanak a büntető igazságszolgáltatásban. Emellett számos jogrendszerben más területeken is - például a kereskedelmi, polgári vagy közigazgatási jog területén, mint a törvényesség általános őrei rendelkeznek további feladatokkal.
2. Ennek figyelembe vételével, az Európai Legfőbb Ügyészek Konferenciájának úgy döntött, hogy az ügyészek számára közös alapelvek meghatározása szükséges. Ezért a Konferencia - 2005. májusában Budapesten tartott plenáris ülésén - elfogadta a következő: „Az ügyészek etikai és magatartási szabályairól szóló Európai Irányelveket”.
3. Az Európa Tanács Miniszteri Közgyűlésének **2000. évi 19. számú – „Az Ügyészségnek a büntető igazságszolgáltatásban betöltött szerepéről”** szóló – egyúttal az Európai Legfőbb Ügyészek Konferenciájának alapítódokumentumát képező - **Ajánlása** szerint az ügyészek közhatalmi funkciókat látnak el, mivel a társadalom nevében, és a köz érdekében a jog helyes alkalmazásának biztosítása érdekében, - az egyének jogainak és a büntető igazságszolgáltatás szükséges hatékonyságának szem előtt tartásával - járnak el mindazon esetekben, amikor a jogsértő magatartás büntető szankciókat von maga után.
4. Az összes büntető igazságszolgáltatási rendszerben az ügyészek döntenek arról, hogy vádemelésre kerüljön-e sor vagy nem, a bíróság előtti vádképviselőt kérdésben. Ezenkívül fellebbezhetnek vagy jogorvoslattal élhetnek valamennyi vagy egyes bírósági döntések ellen.
5. Ezen Irányelvek nem kötik a különböző nemzeti ügyészségeket, de úgy kell tekinteni ezeket, mint - az ügyészek által, kötelezettségeik teljesítése során betartandó, széles körben elismert - általános irányelveket. Az Irányelveket - etikai és más hasonló kérdésekben – nemzeti szintű, iránymutatásnak kell tekinteni.
6. Az irányelvekben foglalt – az ügyészek eljárására és gyakorlatára vonatkozó elvárásokat – valamennyi, akár az ügyészségen, akár pedig az ügyészségeknek dolgozó ügyészeknek – egyaránt meg kell tartania.
7. Annak érdekében, hogy az ügyészek szakmai felelősségi körükbe tartozó kötelezettségeik teljesítése során autonóm módon, és jelen Irányelvekkel összhangban járjanak el, a Konferencia felhívja a figyelmet a 2000. évi 19. számú – „**Az Ügyészségnek a büntető igazságszolgáltatásban betöltött szerepéről**” szóló – **Ajánlás** 4 - 10. §-aiban meghatározott előírásokra.

I. Alapvető kötelezettségek

Az ügyészeknek mindig és minden körülmények között:

- kötelezettségeiket a vonatkozó nemzeti és nemzetközi jognak megfelelően kell ellátni,
- feladataikat tisztességesen, pártatlanul, következetesen és gyorsan kell ellátniuk,
- tiszteletben kell tartani, meg kell védeni és meg kell őrizni az emberi méltóságot és az emberi jogokat,
- figyelembe kell venni, hogy a társadalom nevében, valamint a köz érdekében járnak el,
- elő kell mozdítani a helyes egyensúly kialakítását, a társadalom általános érdekei, valamint az egyén jogai és érdekei között.

II. Szakmai kötelezettségek általában

Az ügyészeknek mindenkor ragaszkodniuk kell a legmagasabb szintű szakmai elvárásokhoz és

- a. mindenkor meg kell tartaniuk hivatásuk becsületét és méltóságát,
- b. mindenkor a szakmai szabályok szerint kell eljárniuk,
- c. a jogvédelem és jobbiztonság legmagasabb szintű szabályai szerint kell eljárniuk,
- d. funkcióikat kizárólag a megállapítható tények alapján, a jogszabályokkal összhangban kell gyakorolniuk, bármiféle meg nem engedett befolyástól mentesen,
- e. magukat képezniük kell a hatályos jogi szabályoknak és társadalmi fejlődés irányvonalának megfelelően,
- f. törekedniük kell a pártatlan és autonóm ügyészi eljárásra a kötelezettségeik teljesítése során,
- g. kötelezettségeik teljesítése során tisztességesen, félelem, pozitív vagy negatív előítélet nélkül kell eljárniuk,
- h. az egyéni- vagy csoport érdekektől, valamint a társadalom- és média nyomásától mentesnek kell maradniuk,
- i. az egyének törvény előtti egyenlőségét tiszteletben kell tartaniuk és tartózkodniuk kell bármiféle – nemi, faji, nyelvi, vallási, politikai vagy más véleménybeli, szexuális, nemzeti vagy társadalmi, származásbeli megkülönböztetéstől vagy nemzeti kisebbséghez való tartozással összefüggő, vagyoni alapon nyugvó, származásbeli, egészségügyi állapottal összefüggő, mozgáskorlátozottsággal összefüggő vagy bármely más alapon nyugvó - megkülönböztetéstől,
- j. a szakmai titkokat meg kell őrizniük,
- k. álláspontjukat, jogi véleményüket a szakmai képességüknek megfelelően kell kifejteniük,
- l. törekedniük kell, hogy az egyének jogairól és jogi státuszukról – az ügyészhez hasonlóan – tudatában legyenek,
- m. a bíróságok, a rendőrség és más hatóságok, valamint a jogi szakmai egyéb képviselőivel való feladatok teljesítése során tisztelettel és előzékenyen kell eljárniuk,
- n. más igazságügyi hatóságoknak és ügyészségeknek a hatályos joggal összhangban segítséget kell nyújtaniuk annak érdekében, hogy a további nemzetközi együttműködést a lehető legnagyobb mértékig előmozdítsák,
- o. nem szabad, hogy az ügyész személyi vagy gazdasági érdekei, vagy az ügyész családi, szociális vagy más kapcsolatai az ügyésznek az eljárás során tett intézkedéseit, magatartását negatívan, meg nem engedett módon befolyásolják. Különösen tiltott, hogy az ügyész azokban az ügyekben, amelyekben a családi, üzleti kapcsolatai vagy személyi, magán, vagy pénzügyi érdekeivel ütközik, eljárjon.

III. A büntetőeljárás keretében megvalósuló szakmai szabályok

Az ügyésznek a büntetőeljárás során mindig:

- a. be kell tartania a fair eljárás szabályait, úgymint azok az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről Szóló Európai Egyezmény 6. cikkében, valamint az Európai Emberi Jogi Bíróság esetjogában foglaltatnak,
- b. feladatait tisztességesen, pártatlanul, önállóan és tárgyilagosan kell teljesítenie,
- c. törekednie kell arra, hogy a büntető igazságszolgáltatás rendszere a lehető leggyorsabban működjön, összhangban az igazság érdekével,

- d. tiszteletben kell tartania az ártatlanság vélelmének alapelvét,
- e. törekednie kell arra, hogy az összes szükséges és indokolt felderítést és nyomozást foganatosítsák, még a vádemelés/vagy vád nem emelés kérdésében történő ügyészi döntést megelőzően,
- f. valamennyi, az ügyben érintett gyanúsítottat érintő releváns körülményt figyelembe kell vennie, függetlenül attól, hogy az a gyanúsított előnyére vagy hátrányára szól,
- g. tartózkodnia kell az eljárás kezdeményezésétől vagy folytatásától, amikor a pártatlan nyomozás adatai azt mutatják, hogy a gyanú megalapozatlan,
- h. szigorúan kell eljárnia, azonban tisztességesen, mindenkor a bizonyítékok által meghatározott körben,
- i. meg kell vizsgálnia a rendelkezésre álló bizonyítékokat abból a szempontból, hogy azok a törvényeknek megfelelően kerültek-e beszerzésre,
- j. el kell utasítania azoknak a bizonyítékoknak a felhasználását, amelyekről ésszerűen megállapítható, hogy azokat törvénytelen módszerekkel szerezték be, különösen, ha azok a gyanúsított vagy más személy emberi jogainak sérelmét jelentik,
- k. törekednie kell arra, hogy az ilyen törvénytelen úton beszerezett bizonyítékokat biztosító felelős személyekkel szemben a megfelelő intézkedéseket megtegyék,
- l. „A fegyverek egyenlőségének” elvét meg kell tartania, különösen azáltal, hogy a vádlott és védője számára szükséges információkat – a jogszabályoknak és a fair eljárás elvének megfelelően – biztosítja,
- m. a tanúk és a sértettek érdekeit figyelembe kell vennie,
- n. segítenie kell a bíróságot az igazságos ítélet meghozatalában,
- o. a rendelkezésre álló bizonyítékok pártatlan és szakmai megítélése alapján kell a döntést meghoznia.

IV. Az ügyész magatartása

- a. Az ügyész a magánéletben tanúsított viselkedése során sem alkalmazhat olyan eljárást, amivel az aktuális vagy méltán elvárható az ügyészi szervezethez fűzött tisztességesség vagy a pártatlanság elvét megsértené.
- b. Az ügyészeknek mindig tiszteletben kell tartania és be kell tartania a jogszabályokat.
- c. Az ügyészeknek úgy kell viselkedniük, hogy a hivatásukba vetett közbizalmat erősítsék és megtartsák.
- d. Az ügyészek a hivatásuk gyakorlása során szerzett információkat nem használhatják fel sem saját egyéni érdekeik-, sem pedig mások érdekeinek jogtalan elősegítésére.
- e. Az ügyészeknek tilos elfogadnia bármilyen ajándékot, jutalmat, előnyt, meg nem engedett hozzájárulást, szívességet harmadik személyektől. Ezen kívül az ügyészek nem teljesíthetnek olyan feladatot, amely személyüket, tisztességes eljárásukat vagy pártatlanságukat sérthetné.